

ОТГОВОРИ

ВСС-15122/22.16-01-2023

От Сийка Костадинова Златанова – кандидат за
административен ръководител на Районен съд – Смолян

на въпросите, поставени от Български институт за правни инициативи,
представяван от директора Биляна Гяурова – Вегертседер

1 въпрос:

Какъв е релевантният начин да се чуе мнението на магистратите относно евентуални промени в Конституцията в частта за съдебната власт, каквито дискусии имаше през последните няколко години?

Отговор:

Приветствам заявените намерения за промени, но считам, че същите следва да бъдат подложени на широко обществено обсъждане, задълбочено анализирани, обсъдени, консултирани и прецизирани с оглед въздействието и последиците върху обществения живот, върху съдебната система като цяло и отделните й елементи и във взаимодействието й с другите власти и следва да бъдат приети едва когато в действителност са изработени промени, които реално ще постигнат дългоочаквания от обществото, но необходим резултат. Конституцията е основният закон на страната, върху който се гради държавното управление и служи за основа за регулиране на обществените отношения. Конституцията не следва да бъде изменяна под политически, икономически или обществен натиск. Считам, че промяна в Конституцията може да бъде извършена само в условия на политическа стабилност в страната и при обединяване на народните представители около решаването на основни обществени въпроси при необходимата квалифицирана подкрепа от отделните професионални общности.

В общественото пространство периодично излизат някакви идеи за промени, но не съм запозната с конкретно предложение за закон за изменение и допълнение на Конституцията в частта, засягаща съдебната власт, поради което и не намирам за необходимо да изразявам конкретно мнение.

Релевантният начин да бъде взето предвид мнението на магистратите в този процес, според мен, може да бъде: Анкети, дискусии, кръгли маси, обсъждания на различни нива в отделните органи в съдебната власт, обобщаването и изпращането им в Правната комисия на Народното събрание.

2 въпрос:

На 11.10.2022 г. СК на ВСС взе решение да не прилага нито един от 4-те разработени модела за реформа на съдебната карта. Какво е Вашето мнение по въпроса? Смятате ли, че концепцията за общността съд с по-висока ангажираност на съдиите в живота на дадена общност може да бъде алтернатива на преформатиране на съдебната карта?

Отговор:

Реформирването на съдебната карта е една от приоритетните цели на Висшия съдебен съвет. Смятам за напълно правилно взетото решение от СК на ВСС да не бъде прилаган нито един от моделите за реформа на съдебната карта, тъй като с добри изменения в процесуалните закони относно подсъдността – местна и родова би могло

да се постигне много добър ефект в регулирането на натовареността между отделните районни съдилища, респ. между районните и окръжните съдилища, с което ще бъде разрешен и един от основните въпроси на реформата.

Тъй като законът за изменение и допълнение на ГПК в частта на заповедното производство вече подлежи на разглеждане в НС, считам, че след приемането на измененията следва да се изчака известен период и да се анализират ефектите от измененията и в случай, че не са оправдани очакванията за регулиране на натовареността, едва тогава да се пристъпва към някакви други съществени изменения в процесуалните закони.

Във връзка с втория поставен въпрос се запознах с идеята за общностния съд, представена през 2018 г. в България от американския съдия Алекс Калабрезе и инициативата на РС – Луковит за създаване на общностни съдебни центрове. Считам, че приложението на концепцията не би се отразило значително на реформата на съдебната карта и нейните цели. По-скоро има отношение към наблюдение във връзка с изпълнение на наказания, респ. към превенция на определени видове престъпления и намаляването им. В този смисъл добрата превенция би се отразила на натовареността на съдилищата, но не би била съществен коректив за прекрояването на съдебната карта. За да бъде реализирана такава концепция са необходими и съществени изменения в редица закони, които не са свързани с реформата на съдебната карта.

3 въпрос:

Проблемът с неравномерната натовареност е повсеместен и все още не е намерена формулата, чрез която да се постигне баланс между отделните съдебни райони. Какви са Вашите виждания за въвеждане на инструменти (от нормативен и организационен характер) за постигане на по-равномерна натовареност между органите на съдебната власт и отделните магистрати?

Отговор:

Считам, че проблемът с неравномерната натовареност е многопланов и не може да бъде разглеждан едностранчиво или еднозначно. Според мен съществува неравномерна натовареност между отделните съдебни райони, между съдилищата в отделните съдебни райони, между съдилищата в тяхната йерархическа връзка и между отделните съдии във всеки отделен съд. Едва ли има универсална формула за решаването на цялостния проблем, свързан с натовареността.

Относно постигане на баланс в натовареността между отделните съдебни райони добро решение е провеждането на реформата в заповедното производство. Смятам, че ако бъде въведено централизирано разпределение на заповедните производства по чл. 410 ГПК измежду всички районни съдии в страната, до голяма степен би се регулирала неравномерната натовареност между районните съдилища и между районните съдии в цялата страна. Би могло да се помисли и за промени в местната подсъдност по други производства. Добър ефект в тази посока се постигна с въвеждането на специалната подсъдност по настоящия адрес на потребителите, с подсъдността по местоизвършването на непозволено увреждане, респ. с изборната подсъдност по искове за обезщетения по КЗ.

Баланс в натовареността между различните по степен съдилища – районни и окръжни, би могъл да бъде постигнат и с промяна в родовата подсъдност на видове дела с оглед цената на иска, като бъде намален прагът на цената на исковете, подсъдни на ОС /422 ГПК, облигационни искове, искове за непозволено увреждане и неоснователно обогатяване, вещни искове/. Освен това и с промяна в числеността на съдиите в съответния натоварен орган чрез командироване на съдии от по-малко

натоварен съд в по-силно натоварен. последните две идеи бяха заложили и в концепцията на модел 4 за реформата в съдебната карта.

Смятам, че принципно неравномерната натовареност би могло да бъде регулирана с изменения в местната и родовата подсъдности.

Положителна посока в решаването на проблема с неравномерната натовареност в районните съдилища считам, че е и концепцията за въвеждане на задължителна медиация по определени видове граждански и търговски дела. Добро предложение е и въвеждането на рекламационното производство като предсъдебно производство по определени видове дела.

Относно инструменти от организационен характер по отношение регулиране натовареността в съответен съд, считам, че такива вече съществуват в чл. 16 от ПОНС, предоставящ възможност административният ръководител да предприема мерки и в ЗСВ относно предвидените правомощия на общите събрания да приемат правила за определяне на натовареността. В този смисъл и в РС - Смолян е имало случаи при постъпване на голям брой дела от един и същи вид да бъдат предприемани мерки с решения на общото събрание на съдиите да бъдат включвани съдии от наказателните състави в разглеждането на граждански дела, например.

Необходимо е и изработване на алгоритъм, който при случайното разпределение на делата в ЕИСС да отчита и индивидуалната натовареност между отделните магистрати, тъй като към този момент натовареността се измерва само количествено при разпределението, а не се взема предвид фактичката и правна сложност на постъпилото за разпределение дело и вече разгледаните и решени от магистратите дела в съответната група. Предвиденият компенсаторен механизъм с коригиране на натовареността в ЕИСС не е достатъчно ефективен и не покрива всички възможни хипотези на усложнение на производството. В този смисъл смятам, че към този момент случайното разпределение на делата не е равномерно, както е предвидено в чл. 9, ал. 1 ЗСВ.

4 въпрос:

Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса - смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т.нар. „трима големи“?

Отговор:

Въпросът за определянето на възнагражденията на магистратите е изключително важен в контекст на осигуряване на прозрачност, публичност, обективност на съдебната система, както и за гарантиране независимостта на магистратите. Разбира се, този въпрос е от изключителната компетентност на ВСС.

Да, смятам, че разликата във възнагражденията между съдебните инстанции е голяма. Практически най-голямата натовареност е в районните и върховните съдилища. Считам, че е необходимо законово да бъдат посочени критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, като бъде изработена формула за определяне на заплатите на председателите на ВКС и ВАС, която да дава точна сума, след което да бъдат определени в процент от тях заплатите на съдиите от върховните съдилища и съответно също в процент от тях да бъдат определени заплатите на съдиите от по-долните съдилища и да бъдат фиксирани добавки в конкретно определен размер/процент спрямо получените рангове и спрямо индивидуалната натовареност на магистрата.

5 въпрос:

Какво е Вашето мнение за Единната информационна система на съдилищата?

Отговор:

Районен съд – Смолян е един от пилотните съдилища за въвеждането на ЕИСС. Същата беше въведена при нас в работна среда през юни 2020 г. в сложното време непосредствено след извънредното положение, обявено във връзка с пандемията от COVID-19. Нямаше никакво време за изучаване на функционалностите на системата, тъй като същата беше внедрена в реална работна среда в нашия съд в изключително кратък срок и то по време на пандемия. Това ни принуди сами да търсим недостатъците в работата със системата и сами да откриваме решения на възникващи в самата работа въпроси. Лично аз чрез платформата, създадена от РС - София за доработване и усъвършенстване на ЕИСС, съм поставяла писмено текущите проблеми и въпроси. Заедно със заместник-административния ръководител сме изпращали писмено становище и до комисията по проекта за ЕИСС във ВСС. Чрез системния администратор своевременно сме поставяли въпроси и в платформата Project Space. На някои от поставените въпроси и предложения за отстраняване на проблеми и до момента не намирам решения в новите версии на системата. Системата и към този момент не е разгърнала пълния си капацитет и следва да бъде доразвита и усъвършенствана, за да могат всички модули да работят бързо, лесно, обективно и безпроблемно и да пестят времеви и интелектуален ресурс. За целта е нужно да бъдат формирани работни групи, които да включват и действащи магистрати и служители от всички нива на общите съдилища, за да може да бъдат отстранени всички разпознати във времето проблеми и неудобства в работата с отделните модули на системата, свързани с възможните действия – процесуални и извънпроцесуални и същата да бъде доработена и подобрена. Благодарение на дългогодишния опит на всички служители и на съдиите в нашия съд и на постигнатите високи нива на обработка на данните и постигане на електронни копия на делата още при работата ни в системата АСУД, успяваме да усвояваме своевременно нововъведенията в ЕИСС и да се справяме с всички предизвикателства, свързани с работата ни с нея.

Разбира се, във времето от въвеждането на ЕИСС до момента бяха направени и значителни подобрения и новите версии изненадват с добри функционалности, но следва работата за усъвършенстване на системата да продължи по-концентрирано и ефективно.

Да, ЕИСС има много недостатъци, но си давам сметка, че бъдещето принадлежи на електронното държавно и административно управление и съответно на електронното правосъдие, поради което и в интерес на всички нас е да продължим да работим с тази система и да я усъвършенстваме. Този процес ще бъде дълъг и сложен, но не и невъзможен, като в последното искрено вярвам.

6 въпрос:

В Комисията по правни въпроси в 48-мото НС на първо четене мина законопроектът за изменение и допълнение на Закона за медиацията, с който се предлага задължително въвеждане на процедурата по медиация по някои видове дела в контекста на Концепцията за това, изготвена от ВСС. Какво е мнението Ви за задължителната процедура по медиация по висящи съдебни дела?

Отговор:

Алтернативното решаване на спорове е включено в стратегията за продължаване на съдебната реформа на ВСС. Категорично смятам, че задължителната медиация би облекчила значително някои видове производства и би допринесла за намаляване на натовареността в съдилищата. Разбира се, по някои, но не по всички видове дела, медиацията би била добър алтернативен способ за решаването им.

Във връзка със задължението на първоинстанционния граждански съд да напътва страните към спогодба и сега до известна степен се използват алтернативни методи за решаване на спорове. Например, по някои видове дела се стига често до спиране на съдопроизводството по съгласие на страните, за да могат да обсъдят варианти за извънсъдебна или съдебна спогодба /делба, вещни или облигационни искиове/, а други преминават от спорни производства по спорна съдебна администрация към одобряване на споразумения /чл. 127, ал. 2 – ал. 1 СК, 127а, ал. 2 – ал. 1 СК/, трети приключват със съдебна спогодба /най-често по дела за издръжка и за изменение на издръжка/. Лично в моята практика постигането на спогодба между страните се случва нередко, като аз самата участвам в разясненията на страните на последиците от приключване на делото със спогодба.

За съжаление, медиацията като извънсъдебен способ за решаване на спорове към настоящия момент не е приложима в нашия съдебен район, което би могло да бъде взето предвид от ангажираните в системата на правосъдието органи и свързаните с него професионални съсловия.

Известно ми е, че през 2011 година към Окръжен съд – Смолян беше създадена програма Спогодби, която функционираше до 2017 г., чиято цел беше алтернативен начин на приключване на спор по висящи съдебни дела чрез медиация. По искане на страните бяха изпратени известен брой дела за постигане на медиация по програмата. От извършената справка се установи, че за целия период на действие на Програма Спогодби от общо 45 изпратени дела, приключилите със споразумение в резултат на проведените срещи по медиация са 31 или 68,88 %, което е добър индикатор за необходимостта от въвеждането на института на медиацията в съдебния процес.

7 Въпрос:

През 2016 г. в ЗСВ бяха приети промени, които закрепиха законово определени параметри на съдийското самоуправление. Вече изминаха повече от 5 години от действието на тези текстове. Какво е Вашето мнение за приложението им на практика? Как се реализира съдийското самоуправление в РС - Смолян?

Отговор:

Адмиравам измененията засягащи съдийското самоуправление в частта на текстовете за избор на членове на ВСС. Лично аз участвах с огромен интерес и желание в последните преки избори на членове на ВСС от съдийската квота, както и в избора на членовете на настоящия ВСС. Участвах в организирания срещи на местно ниво с кандидатите, в които същите представих своите концепции и поставях въпроси, които ме вълнуват. Запознах се и с концепциите на тези от кандидатите, които не успяха да посетят нашите съдилища. Смятам, че това е правилният начин за вземане на мотивирано решение за избор на най-добре подготвените и мотивирани кандидати и за пълноценно упражняване на личното право на избор от всеки магистрат, с оглед решаването на сложните за съдебната система проблеми, което е и целта на съдийското самоуправление.

Относно съдийското самоуправление в РС – Смолян: Мнението ми е, че всички съдии в един съд са равни и административният ръководител по нищо не се

отличава от останалите и е „пръв сред равни“. В този смисъл, а и аз като редови съдия, съм имала необходимостта да изразявам лично мнението си по въпросите, свързани с работата на съда и с неговото управление. Смея да твърдя, че и преди измененията в ЗСВ през 2016 г. на общо събрание на съдиите в РС – Смолян са били обсъждани и решавани въпроси, засягащи работата в съда. В годините назад, след измененията в ЗСВ през 2016 г. е имало периоди, в които такива възможности са били предоставяни по значими за съда въпроси, а в други периоди под една или друга форма мнението на съдиите не е било вземано или не е било отчитано. Именно поради тези мои наблюдения имам усещането, че за тези вече почти шест години от измененията в ЗСВ съдийското самоуправление в нашия съд не е било развито в пълна степен. След встъпването ми в длъжност и.ф.административен ръководител съм си поставила за цел всички важни за работата на съда въпроси, засягащи както съдийския, така и административния състав, да бъдат подлагани на обсъждане под една или друга форма с членовете на колектива. В този смисъл мога да посоча и проведените за краткото време от една година вече седем общи събрания на съдиите, както и едно общо събрание на служителите, осъществяваните текущи разговори с отделните звена в колектива във връзка с възникнали проблеми и поставени въпроси. Смятам, че само чрез колективното обсъждане, обмяна на идеи и предложения би могло да се вземе най-доброто и правилно решение в интерес на общата работа.

Освен това през годините при поискване сме предоставяли и продължаваме да предоставяме свои мнения и становища във връзка с предложения за законопроекти, стратегии, тълкувателна практика.

Всяко едно от правомощията на общото събрание на съдиите в РС, предвидени в чл. 79 ЗСВ предоставят възможност за осъществяване на съдийското самоуправление.

8 въпрос:

През изминалата година определени събития в един съд в страната доведоха до това 187 магистрати от страната от всички нива в съдебната система да изразят подкрепата си за свой колега чрез подписка, внесена в Съдийската колегия на ВСС. Какво е Вашето отношение - в качеството Ви на кандидат за мандат като административен ръководител на съд, по въпроса за правомощията на един административен ръководител по отношение на един редови съдия откъм прилагане на дисциплинарни мерки? По-конкретно - следва ли например към съдиите да се прилагат всички състави на дисциплинарни нарушения, посочени в чл. 187 от КТ от страна на административния ръководител на съда /което лице не е работодател на тези съдии/? И по-общо - къде е границата, която отделя реализирането на дисциплинарната отговорност на магистрата от произвола и административния натиск от страна на административния ръководител?

Отговор:

Дисциплинарната отговорност е вид санкционна отговорност, която като крайна мярка се налага при безспорно установено от обективна и субективна страна виновно противоправно действие или бездействие, осъществяващо състав на дисциплинарно нарушение. Считаю, че в ЗСВ са предвидени конкретни правомощия на административния ръководител за съблюдаване изпълнение на служебните задължения от отделните магистрати относно движението на делата, сročността на постановяване на съдебните актове и организацията на работата им, респ. за спазване на етичните правила на поведение, като в чл. 307, ал. 2 са определени два възможни вида дисциплинарни нарушения, извършени от магистрат - виновно

неизпълнение на служебните задължения и накърняване на престижа на съдебната власт. В ал. 3 изчерпателно са изброени предвидените видове дисциплинарни нарушения, извършвани от магистрат, за които могат да бъдат налагани дисциплинарни наказания. Съгласно чл. 328 ЗСВ Доколкото в глава 16 – Дисциплинарна отговорност няма особени правила, прилагат се съответно правилата на Административнопроцесуалния кодекс. Административният ръководител може да налага само забележка като дисциплинарно наказание на магистрат извършил виновно дисциплинарно нарушение /чл. 311, т. 1/ и може да обръща внимание на магистрата за допуснати нарушения по образуването и движението на делата или по организацията на работата /чл. 327, ал. 1/. Административният ръководител е длъжен да вземе мерки за добрата организация на работа на съдиите, съответно за контрол на процесуалните срокове и при констатирани съществени системни нарушения има правомощието да предприеме необходимите законови мерки за това. Освен това е длъжен да вземе необходимите мерки и при установяване на случаи на съществени нарушения на етичните правила за поведение, уронващи престижа на съдебната власт. В този смисъл считам, че само след напълно обективно, прозрачно и законосъобразно проведена процедура по установяване на административно нарушение и само в случай, че същото е било извършено виновно от магистрат, може възникне основание административният ръководител да наложи административно наказание забележка, респ. да обръне внимание на извършилия/допусналия нарушението магистрат. И към настоящия момент в нашия съд съществува ежемесечна практика по изготвяне на справки относно разпределението, разгледани и решени през съответния месец от съответния съдия дела и са посочват делата с несъществено забавени срокове. При необходимост са се коментирали причините за това. Смятам, че спрямо съдиите са неприложими всички състави на дисциплинарни нарушения, посочени в чл. 187 от КТ. Административният ръководител не разполага с работодателска власт спрямо магистратите, работещи в съответния съд в полза на обществото, осъществявайки функциите на съдебната власт, която е независима по закон. Както е прието в решения на КС, на ВАС, в теорията /проф. Васил Мръчков/ и в практиката на дисциплинарни състави на СК на ВСС, магистратите не са страни по трудово правоотношение и техните правоотношения, възникващи във връзка с осъществяването на функциите им по упражняване на съдебна власт са публични, държавни и не са нито трудови, нито служебни. В тази връзка смятам, че в този смисъл КТ не следва да намира субсидиарно приложение. Границата между административния произвол и натиск от страна на административния ръководител спрямо магистрат при осъществяване на административната му отговорност се намира там, където свършва обективността и се излиза извън законоустановената процедура за установяването на нарушението и налагането на наказанието в субективната преценка на конкретния случай от конкретния административен ръководител. Недопустимо е административният ръководител да санкционира съдия на основа лично отношение или да търси реваншизъм спрямо съдия за негови действия или поведение в изпълнение на служебните му задължения.

9 въпрос:

Какво мислите за разделянето на Кодекса за етично поведение на българските магистрати на два отделни - за съдиите и за прокурорите и следователите?

Отговор:

Смятам го за ненужно.

12 въпрос:

На стр. 34 от концепцията си посочвате, че по Ваша инициатива на 20.10.2022 г. е проведено ОС на съдиите за обсъждане на 15 въпроса, свързани с въвеждането на мерки за осъществяването на електронното правосъдие в съда, по които не е намерено консенсусно решение от съдиите. Впоследствие Вие сте издали заповеди за прилагане на определени мерки, свързани с електронното правосъдие. При издаването на тези заповеди в каква степен съобразихте становищата на съдиите и как се отрази приемането им на атмосферата в съда?

Отговор:

В проведеното по моя инициатива събрание участваха както съдии от ОС – Смолян, така и съдии от всички районни съдилища в съдебния район на ОС. Поставените от мен въпроси бяха изпратени предварително на съдиите за запознаване с очакването ми всеки един от нас да изрази мнение по отделните въпроси и съответно да сподели какво е неговото виждане за решаването на съответния въпрос. За мое съжаление, останах с впечатлението, че голяма част от съдиите не бяха прочели въпросите и не бяха мислили върху тях. Това беше и причината да не се създаде професионална дискусия по поставените въпроси. На самото събрание въпросите бяха четени един по един и по тях имаше минимален брой изразени становища. Не бяха взети мотивирани решения, а само схематично се маркираха възможните отговори. Тъй като за мен тези въпроси бяха много важни, вълнуваха ме и продължават да ме вълнуват, аз лично отделих значителна част от времето си, за да намеря собствени решения на всеки от поставените въпроси, които предложих на аудиторията. Останах с впечатлението, че колегите нямаха готовност да вземат категорични и окончателни решения по поставените въпроси. Най-горещият въпрос, останал без решение от мнозинството, е „Какви такси следва да се събират от страната при подаване на електронни документи чрез ЕПЕП, ССЕВ и имейл /вкл. такива за извършване на процесуално действие/ – за снемането на документа и прилагането му по делото на хартия – а/ само за съда /напр. за процесуални действия по молба на страна, които не следва да се връчват на противната страна; по заповедно производство, по охранително производство без размяна на книжа/ и б/ в случаите за снемане на преписи за противната страна/страни/? /чл. 102з, ал. 1 и 3 ГПК, чл. 360з, ал. 7 ЗСВ, чл. 247а, ал. 4 и 5 НПК; чл. 23, т. 2 и чл. 23, т. 3 от Тарифата за таксите, събирани от съдилищата по ГПК./“ Това ме мотивира да предприема действия и да изработя правила според моите разбирания и разбиранията на тези от колегите, които проявиха интерес към проблематиката, за да приемем решения на възникналите в хода на работата ни въпроси. Така се стигна до издаването на заповед на 23.11.2022 г., с която дадох решения на вълнуващите ни въпроси – добри или лоши тези решения внесоха яснота в ежедневната работа на служителите във връзка с постъпването и обработването на изявления и документи по електронен път. Да, съобразила съм се с някои от обобщените отговори на въпросите на общото събрание в ОС, но не с всички. Смятам, че издадената от мен заповед се отрази изключително ползотворно и беше приета положително от всички служители, които я изпълняват и сега виждам добрия резултат от усилията ми при преглед на делата. Впрочем никога атмосферата на съда не е била повлиявана в отрицателна посока от които и да са мои усилия и действия във връзка с въвеждането на електронното правосъдие, а и не само в тази връзка. Доколкото ми е известно и към настоящия момент няма друг съд в района на действие на ОС - Смолян, в който да има изработени такива правила или да е издадена подобна заповед, както и в

самия ОС такива все още не са приети. Смисълът на предизвиканото от мен събрание беше да се унифицират практиката и правилата в съдебния район при работата с електронни документи, електронни образи и електронни изявления, а не както е сега всеки съд или отделен съдия да си измисля и да прилага собствени правила. В този смисъл апелирам към работната комисия, създадена към ВСС за изработване на нов Правилник за администрацията в съдилищата, да помисли над въпросите, повдигнати във връзка с измененията в ЗСВ и процесуалните закони за електронното правосъдие и да разпише подробни правила, било то в правилника или в друг подзаконов нормативен акт, които да са общовалидни за всички съдилища в страната.

Изготвил:
/Сийка Златанова – кандидат за
адм.ръководител на РС - Смолян/